

Utbildningsutskottets betänkande

1977/78: 20

med anledning av propositionen 1977/78: 100 såvitt gäller anslag till gymnasiala skolor m. m. jämte motioner

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen — efter föredragning av statsrådet Mogård — i propositionen 1977/78: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) förelagt riksdagen under avsnittet Skolväsendet punkterna C 17—C 30 jämte yrkanden i motionerna 1977/78: 335, 382, 451, 452, 476, 572, 740, 885, 1144, 1159, 1193, 1391, 1540, 1544, 1547, 1553 och 1700.

1. **Bidrag till driften av gymnasieskolor.** Regeringen har under punkten C 17 (s. 279—299) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag för skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som förordats i propositionen 1977/78: 100,

2. bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att möjliggöra en fortsatt avveckling av Ingemundskolan,

3. godkänna de grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning inom industri och hantverk eller handel som förordats i propositionen 1977/78: 100,

4. godkänna de ändringar för statsbidrag som behövs med anledning av den höjda socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen och som förordats i propositionen 1977/78: 100,

5. till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 2 269 500 000 kr.

Motionerna

1977/78: 335 av Bernt Ekinge (fp) och Margot Håkansson (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana ändringar i anvisningarna till förordningen om grundskolans kompetensvärde att enhetliga principer för värderingen av arbets- och föreningslivserfarenhet uppnås i enlighet med vad i motionen anförts,

1977/78: 382 av Ivan Svanström (c) och Bengt Bengtsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning av möjligheterna att anordna en för eleverna kostnadsfri körkortsutbildning i det allmänna skolväsendets regi,

1977/78: 451 av Eric Jönsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om undersökning av möjligheterna att förlägga ett

idrottsgymnasium till Malmö med den specialisering som angivits i motionen,

1977/78: 452 av Anna-Greta Skantz m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en högre musikutbildning i Malmö,

1977/78: 572 av Gudrun Sundström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts, så att utbildning och läroplan för utbildning och vidareutbildning av tandsköterskor snarast kommer till stånd,

1977/78: 740 av Stig Alcmyr m. fl. (s) såvitt gäller yrkandena

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att planera korta, yrkesinriktade och påbyggbara kurser i gymnasieskolan från höstterminen 1978, i första hand motsvarande 2 000 årselevplatser, i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 1),

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att skolöverstyrelsen ges i uppdrag att införa s. k. modifierad intagning till gymnasieskolan i hela landet fr. o. m. läsåret 1979/80 i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 4),

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om att regeringen meddelar föreskrifter så att gymnasieskolans organisation fr. o. m. läsåret 1979/80 i största möjliga utsträckning avgörs av länskolnämnderna inom de ramar som fastställts av regering och riksdag (yrkandet 6),

1977/78: 885 av Olof Palme m. fl. (s) såvitt gäller yrkandena

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att den treåriga naturvetenskapliga linjen och den fyraåriga naturvetenskapliga linjen snabbt revideras samt att de i motionen nämnda åtgärderna därvid skall beaktas (yrkandet 13),

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att de i motionen anförda synpunkterna på betygssystemet i gymnasieskolan beaktas vid den förestående betygsreformen (yrkandet 14),

1977/78: 1144 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla om att den förberedande musikutbildningen byggs ut genom att antalet elevplatser utökas med 90 vid musiklinje och 60 vid högre specialkurs,

1977/78: 1159 av Helge Hagberg (s) och Ingemar Konradsson (s) vari yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla att frågan om de gravt hörselskadades gymnasiesituation blir föremål för en genomgripande utredning,

1977/78: 1391 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen i enlighet med vad som föreslagits i den till kulturutskottet remitterade motionen 1977/78: 1390 beslutar hemställa hos regeringen om en ytterligare utbyggnad av idrottsgymnasier och att en liknande verksamhet på försök startas på universitetsnivå,

1977/78: 1540 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att förenklade rapportrutiner för landets gymnasieskolor utarbetas,

1977/78: 1547 av Sven Johansson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning om införande av trafikutbildning som leder fram till körkort för bil, dels på skolschemat i gymnasiet, dels i form av kostnadsfria kurser i samhällets regi,

1977/78: 1553 av Inga Lantz m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen att förslag om reservvikarier inom gymnasieskolan snarast föreläggs riksdagen.

Utskottet

Bedömningen av antalet elever i gymnasieskolan grundar sig på det framräknade antalet 16-åringar. Antalet 16-åringar är i dag ca 106 000. Av budgetpropositionens redovisning av elevutvecklingen i gymnasieskolan framgår att detta antal fram till år 1982 växer med ca 18 000, då ett maximum nås med ca 124 000 16-åringar. Därefter sker en successiv minskning till drygt 108 000 år 1985. Under de följande åren blir det ånyo en ökning till drygt 114 000 år 1987. Sedan sjunker antalet 16-åringar på nytt.

Utskottet instämmer i föredragande statsrådets uppfattning att planeringen av gymnasieskolan bör inriktas på att anordna utbildningsplatser motsvarande 97 % av en årskull 16-åringar. Gymnasieskolan behöver sålunda tillfälligt under den närmaste tioårsperioden ha en högre utbildningskapacitet än hittills. Om trenden mot en ökad efterfrågan på yrkesinriktad utbildning fortsätter, måste särskilt den yrkesinriktade utbildningen både inom och utom gymnasieskolan byggas ut. För att stimulera till ett ökat utnyttjande av inbyggd utbildning, företagsskola och lärlingsutbildning föreslås i årets budgetproposition höjningar av statsbidragen till sådan verksamhet. En till näringslivet förlagd yrkesutbildning innebär en ökad verklighetsförankring av yrkesutbildningen.

Utskottet tillstyrker den under förevarande anslagsrubrik föreslagna uppräknigen av statsbidraget till särskilda kostnader för inbyggd utbildning med ca 35 %. Frågan om statsbidrag till företagsskola och lärlingsutbildning behandlar utskottet i det följande under punkterna 5 och 6.

Regeringen beräknar för budgetåret 1978/79 medel för 105 380 helårsplatser i intagningsklasser inom gymnasieskolans grundskoleanknutna

del. Jämfört med dimensioneringsförslaget i föregående års budgetproposition om 102 680 platser innebär detta en ökning av antalet intagningsplatser på tre- och fyraåriga linjer med ca 2 300 platser, en minskning av antalet intagningsplatser på tvååriga teoretiska linjer med 2 600 platser och en ökning av antalet intagningsplatser på de direkt yrkesinriktade studievägarna med ca 3 000 platser. Utskottet tillstyrker regeringens dimensioneringsförslag i vad gäller gymnasieskolans grundskoleanknutna del (den s. k. stora ramen).

När det gäller specialkurser som är kortare än ett år eller vilka förutsätter tidigare gymnasial utbildning eller viss ålder (den s. k. lilla ramen) beräknar regeringen medel för 26 330 årselevplatser, en ökning med ca 800 platser jämfört med föregående års budgetproposition.

Regeringen föreslår att skolöverstyrelsen (SÖ), om det visar sig nödvändigt, skall få göra viss omfördelning av elevplatser dels mellan studievägar inom varje ram, dels mellan ramarna. Vidare föreslås att i den mån starka skäl — t. ex. arbetsmarknadsskäl — talar för en ökning av det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan skall regeringen ha rätt att besluta härom.

I motionen 1977/78: 740 (yrkandet 1) yrkas att fr. o. m. läsåret 1978/79 skall, antingen inom nyssnämnda ramar för gymnasieskolan eller genom en utökning av det totala antalet elevplatser, avsättas 2 000 årselevplatser för *yrkesinriktade korta kurser*, vilka skall vara påbyggbara.

Genom skilda beslut har regeringen under läsåret 1977/78, med utnyttjande av det särskilda bemyndigande som riksdagen lämnat, utökat det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan med 3 700 årselevplatser för yrkesinriktade korta kurser. Enligt budgetpropositionen ankommer det på SÖ att ingående följa verksamheten med ifrågavarande kurser och återkomma till regeringen med förslag till sådan verksamhet även under budgetåret 1978/79 om så visar sig erforderligt. Denna verksamhet och antalet utbildningsplatser och därmed förenade extra åtgärder bör prövas särskilt varje år med hänsyn till arbetsmarknadssituationen för ungdomar, anför föredragande statsrådet.

Det är viktigt att göra åtskillnad mellan de korta specialkurser av skilda slag, som anordnas inom gymnasieskolans s. k. lilla ram enligt de regler som gäller för reguljär gymnasieskolutbildning, och de korta yrkesinriktade kurser, som enligt särskilt beslut anordnas i första hand för arbetslös ungdom eller ungdom som avstått från reguljär utbildning i gymnasieskolan. För de korta yrkesinriktade kurserna för arbetslös ungdom m. fl. gäller särskilda bestämmelser. För dessa kurser fastställs således endast ramtim- och ramkursplaner centralt medan det närmare innehållet bestäms lokalt. Särskilda bestämmelser gäller för fördelningen av kurserna på kommuner. Kommunerna får vidare särskild ekonomisk ersättning för kostnader i samband med dessa kurser, och eleverna får utbildningsbidrag under högst 10 veckor på samma villkor som gäller

för ungdom som genomgår viss arbetsmarknadsutbildning. Inom ramen för ifrågavarande kursverksamhet för arbetslös ungdom m. fl. är det vidare möjligt att anordna en undervisningsverksamhet som med eller utan mellanliggande praktik omfattar längre perioder än tio veckor och som resulterar i viss yrkesutbildning.

Med hänvisning till vad som anförts i budgetpropositionen om anordnande av yrkesinriktade korta kurser även under budgetåret 1978/79 avstyrker utskottet motionen 1977/78: 740 yrkandet 1.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande årselevplatser för specialkurser som är kortare än ett år eller vilka förutsätter tidigare gymnasial utbildning eller viss ålder (den s. k. lilla ramen) samt att regeringen får rätt att under i propositionen angiven förutsättning öka det totala antalet elevplatser i gymnasieskolan. I propositionen föreslagen omfördelning av elevplatser mellan studievägar och ramar bör också kunna ske.

Enligt motionen 1977/78: 1144 är *den förberedande musikutbildningen* på gymnasial nivå underdimensionerad. Motionärerna föreslår ytterligare 90 elevplatser vid musiklinjen och ytterligare 60 elevplatser vid högre specialkurs i musik. Platserna bör enligt motionärernas mening kunna inrymmas i den totala intagningskapaciteten för gymnasieskolan i utbyte mot annan utbildning eller tillkomma genom att icke ianspråktaga elevplatser utnyttjas. I motionen 1977/78: 452 begärs att en högre specialkurs i musik förläggs till Malmö.

Utskottet har även för sin del noterat skillnaden mellan antalet utbildningsplatser i förberedande musikutbildning på gymnasial nivå och antalet utbildningsplatser inom den högre musikutbildningen. Staten har ett ansvar för att det i erforderlig utsträckning anordnas sådan förberedande utbildning som krävs för tillträde till den högre utbildningen på musikområdet. En ökning av den förberedande musikutbildningen inom gymnasieskolan måste därför ske så snart som möjligt. Utskottet förutsätter att förslag om en sådan förstärkning kommer att läggas fram för riksdagen utan särskilt påpekande för regeringen om behovet av en kapacitetsökning. Med hänvisning till vad utskottet uttalat i ärendet föreslår utskottet att motionerna 1977/78: 452 och 1977/78: 1144 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Inncvarande budgetår har en *försöksverksamhet med kombination av gymnasieskolstudier och elitidrott* startat i 13 kommuner med högst 148 elever totalt. Yrkandet i motionen 1977/78: 451 om en utbyggnad av denna försöksverksamhet och motionen 1977/78: 1391 i motsvarande del bör avslås av riksdagen med hänvisning till att försöksverksamheten bör utvärderas i vanlig ordning innan den ytterligare byggs ut.

Frågan om *kombination av högskolestudier och elitidrott* har utskottet behandlat i betänkandet UbU 1975/76: 13 (s. 2 och 3). Med hänvis-

ning till vad där anförts bör motionen 1977/78: 1391 avslås även i denna del.

De gymnasiala *studievägarnas organisation* på det lokala planet bestäms av tillgången på utrustning, lokaler och behöriga lärare samt elevernas förstahandsval och lärarnas krav på anställningstrygghet. Här-till kommer att SÖ i enlighet med uttalanden från regering och riksdag genom särskilda åtgärder söker styra den totala dimensioneringen i riket av de olika linjerna. SÖ fördelar därjämte med hänsynstagande till olika behov medel från ett på riksstaten upptaget anslag som avser nyanskaffning och komplettering av undervisningsmateriel för gymnasieskolans studievägar.

I motionen 1977/78: 740 (yrkandet 6) föreslås föreskrifter av innebörd att gymnasieskolans organisation fr. o. m. läsåret 1979/80 i största möjliga utsträckning skall avgöras av länskolnämnderna inom av regering och riksdag fastställda ramar.

Avsikten är att utredningen om skolan, staten och kommunerna (SSK) till hösten skall lägga fram ett principbetänkande med förslag om bl. a. vilka uppgifter som kan decentraliseras från den centrala myndigheten på skolans område till regionala och lokala organ. Det bör ankomma på regeringen att pröva i vilken utsträckning det är möjligt att redan nu finna former för en sådan försöksverksamhet som motionärerna föreslår. I detta sammanhang vill utskottet erinra om gymnasieutredningen och dess uppdrag.

Med det anförda anser utskottet att motionen 1977/78: 740 yrkandet 6 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Enligt motionen 1977/78: 740 (yrkandet 4) bör SÖ ges i uppdrag att införa s. k. *modifierad intagning* till gymnasieskolan i hela landet fr. o. m. läsåret 1979/80. En sådan intagning innebär bl. a. att eleverna söker till gymnasieskolan på betyg från nionde årets hösttermin och erhåller ett preliminärt intagningsbesked som kompletteras med studie- och yrkesorientering. Definitivt intagningsbesked lämnas 1 juli efter komplettering av ansökan med vårterminsbetyg.

I SÖ:s rapport "Uppsökande syo — modifierad intagning" (Dnr S77: 1111) redovisas erfarenheter av och problem med det modifierade intagningssystemet. Enligt vad utskottet erfarit har det inte bedömts lämpligt att generellt föreskriva att skolans huvudmän skall använda detta intagningssystem, bl. a. därför att det för att fungera väl förutsätter särskilda personalresurser och därmed blir kostnadskrävande för huvudmännen. Flertalet kommuner tillämpar emellertid redan i dag helt eller delvis systemet med modifierad intagning. Utskottet vill erinra om att 1973 års betygsutredning behandlar frågor om intagning till gymnasieskolan i sitt betänkande (SOU 1977: 9). Utskottet anser att riksdagens ställningstagande till intagningssystem m. m. för gymnasieskolan bör anstå tills remissbehandlingen av utredningens förslag avslutats och en

samlad lösning på intagningsfrågorna lagts fram för riksdagen.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet att yrkandet 4 i motionen 1977/78: 740 inte bör bifallas av riksdagen.

I förordningen om *grundskolans kompetensvärde* (1966: 24) regleras hur man skall förfara när sökande med olika skolunderbyggnad söker till utbildning beträffande vilken är föreskrivet att inträdeskravet är slutbetyg från årskurs 9 av grundskolan. Före den 1 juli 1977 fick sökande till utbildning inom grundskolans kompetensområde som tillhörde huvudgrupperna 3 och 4 (sökande med två- eller treårig gymnasial utbildning) inte tillgodoräkna sig arbetslivserfarenhet som merit, medan sådan rätt tillkom huvudgrupp 2 (sökande med grundskolekompetens och minst sex månaders praktik). Sedan den 1 juli 1977 får sökande som tillhör huvudgrupperna 3 och 4 tillgodoräkna sig arbetslivserfarenhet som merit vid ansökan till såväl gymnasial utbildning som högskoleutbildning och då enligt bestämmelserna i högskoleförordningen.

I motionen 1977/78: 335 föreslås enhetliga regler för värdering av arbetslivserfarenhet m. m. för sökande inom grundskolans kompetensområde (huvudgrupperna 2, 3 och 4).

Sökande från huvudgrupperna 3 och 4 är behöriga till såväl gymnasial utbildning som högskoleutbildning. I fråga om rätten att tillgodoräkna arbetslivserfarenhet m. m. utgår de gällande bestämmelserna från att det från den enskilde sökandens synpunkt är rimligast att meritvärderingen av arbetslivserfarenhet m. m. sker på samma sätt antingen han eller hon söker till en gymnasial studieväg eller en högskolelinje.

Med hänvisning till vad utskottet anført och till att ytterligare erfarenheter bör avvaktas innan en samlad bedömning görs av de nuvarande meritvärderingsbestämmelserna föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1977/78: 335. Den framtida meritvärderingen av åtminstone sökande från huvudgrupperna 1 och 2 vid ansökan till gymnasial utbildning och övergångsvis till viss högskoleutbildning (jfr prop. 1977/78: 100 s. 380) hänger samman med hur man löser de frågor som betygsutredningen aktualiserat.

Enligt motionen 1977/78: 885 (yrkandena 13 och 14) är undervisningen på *naturvetenskaplig linje* (N-linje) alltför kompakt som följd av att linjen rymmer inte bara naturvetenskapliga ämnen utan även språk och andra humanistiska ämnen. Detta anges vara ett viktigt skäl till det stora antalet studieavbrott på linjen. Läroplanen bör enligt motionärernas mening snabbt revideras. Vid den kommande förändringen av betygssystemet bör vidare beaktas det nuvarande relativa systemets konsekvenser för såväl elevernas val av naturvetenskaplig eller teknisk linje (T-linje) som deras fullföljande av studierna på sådan linje.

Sedan läsåret 1974/75 har i Stockholms kommun pågått försöksverksamhet med samordning av N- och T-linjerna i årskurserna 1 och 2 och fr. o. m. läsåret 1977/78 i Västerås kommun. Teknologi och skolpraktik

är vid denna samordning obligatoriska ämnen även på N-linjen. Vidare har fr. o. m. läsåret 1977/78 försöksverksamhet påbörjats med miljöteknisk variant, datateknisk variant och kommunikationsvariant av N-linjen i tre kommuner. När det gäller läroplansrevideringar inom N-linjen har SÖ år 1976 fastställt ett alternativt läroplanssupplement för ämnet biologi. Reviderade läroplanssupplement avses vidare bli fastställda för ämnena fysik och kemi att gälla fr. o. m. läsåret 1978/79 för N- och T-linjerna. Samtliga dessa åtgärder måste ses som steg i läroplansrevisionen.

SÖ beslöt våren 1976 att fr. o. m. läsåret 1975/76 tills vidare höja betygsmedelvärdena i matematik, fysik och kemi på N- och T-linjerna samt i biologi på N-linjen från 3,0 till 3,3. Syftet härmed var bl. a. att utjämna sådana skillnader i sänkning av betygen för elever på de 3- och 4-åriga linjerna som följer av det relativa betygssystemet, så att betygsmedelvärdena i avgångsbetyg från dessa linjer skulle bli jämförbara i största möjliga utsträckning. Enligt uppgift från SÖ visar gjorda undersökningar för år 1976 och år 1977 att betygsmedelvärdeshöjningarna haft avsedd verkan.

Utskottet anser att det vikande intresset för studier på gymnasieskolans naturvetenskapliga linje sedan en följd av år utgör ett allvarligt problem. Det finns enligt vad utskottet erfarit också starka skäl att anta att ungdomarnas förstahandsval till gymnasieskolan höstterminen 1978 kommer att visa på en försämring av rekryteringen till linjen i förhållande till föregående år. Härigenom minskar underlaget för naturvetenskapliga studier på högskolenivå ytterligare.

Utskottet anförde beträffande rekryteringen till N-linjen i sitt betänkande 1975/76: 21 (s. 6) bl. a. följande: "Från samhällets synpunkt är ett otillräckligt antal naturvetare på sikt ett allvarligt problem. Ett solitt tekniskt kunnande krävs såväl för att lösa viktiga samhällsproblem som för att samhällsmedlemmarna skall vara väl orienterade i fråga om teknik och naturvetenskap. Mindre goda insikter på detta område leder lätt till ett främlingskap inför samhällsutvecklingen. Det är enligt utskottets mening mycket angeläget att berörda myndigheter vidtar åtgärder för att i grundskolan, gymnasieskolan och högskolan genom information, studievägledning, översyn av arbetsformer och läroplaner m. m. stimulera intresset för naturvetenskapliga och tekniska studier." Utskottets uppfattning gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr 1975/76: 248).

För att öka tillströmningen till naturvetenskaplig och teknisk utbildning pågår ett omfattande arbete inom SÖ och UHÄ, inom kommittéer som gymnasieutredningen och på fältet inom högskolor och skolor. Vidare har inom utbildningsdepartementet tillsatts en arbetsgrupp för naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Den skall ta initiativ till kortsiktiga åtgärder på alla utbildningsnivåer och följa pågående arbete inom bl. a. myndigheter.

Utskottet har tidigare under detta riksmöte (UbU 1977/78: 6) behandlat frågor som gäller naturvetenskaplig utbildning. Därvid uttalade utskottet: "Mot bakgrund av behovet av teknisk och industriell utveckling i landet är det av största vikt att nämnda arbetsgrupp med största möjliga skyndsamhet lägger fram förslag till förbättring av möjligheterna till naturvetenskapliga och tekniska studier på olika utbildningsnivåer."

Med hänsyn till att riksdagen redan tidigare givit regeringen till känna sin uppfattning i denna fråga samt att visst översynsarbete redan pågår anser utskottet att motionen 1977/78: 885 yrkandet 13 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med hänvisning till de erfarenheter som SÖ redovisat beträffande betygsmedelvärdeshöjningarna för bl. a. N-linjen och betygsutredningens förslag avstyrker utskottet yrkandet 14 i motionen 1977/78: 885.

Inom gymnasieskolan finns en specialkurs för *utbildning av tandsköterskor*. Kursen omfattar 23 veckor fördelade på 10 veckor teori och 13 veckor praktik. Utbildning av tandsköterskor bedrivs även vid statliga tandsköterskeskolor i Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå. Denna utbildning omfattar 4 månaders förberedande kurs vid tandläkarhögskola, 5 månaders skolkurs samt 9 månaders praktikanttjänstgöring. För inträde till utbildningarna krävs bl. a. att vederbörande fyllt 18 år och har 4 månaders elevpraktik.

Tandsköterskeutbildningen har utretts under mer än tio år. År 1966 uppdrog Kungl. Maj:t åt SÖ att i samråd med dåvarande medicinalstyrelsen och universitetskanslersämbetet (UKÄ) företa översyn av läroplanen för tandsköterskeutbildningen och år 1971 överlämnade SÖ till Kungl. Maj:t förslag till tim- och kursplaner för tvåårig utbildning till tandsköterska. År 1974 uppdrog Kungl. Maj:t åt SÖ att i samråd med UKÄ och socialstyrelsen företa en förnyad översyn av läroplanen för tandsköterskeutbildningen och härvid beakta vad som anförts i propositionen 1970: 122 angående utbyggnad av organisationen för läkar- och tandläkarutbildning i Stockholm m. m. och i propositionen 1974: 1 (bilaga 10 s. 176). År 1975 överlämnade SÖ till regeringen ett nytt förslag till tvåårig utbildning till tandsköterska inom gymnasieskolan. I den förevarande budgetpropositionen förklarar sig statsrådet inte vara beredd att ta ställning till förslaget.

I motionen 1977/78: 572 hemställs nu att en ny utbildning för tandsköterskor snarast kommer till stånd.

SÖ:s förslag till utbildning av tandsköterskor innebär en ökning av utbildningstiden från 23 veckor till två år. Denna ökning av undervisningstiden jämte övriga förändringar som föreslås innebär väsentligt ökade kostnader för både stat och kommun. Utbildningen av tandsköterskor sker, som förut nämnts, även vid statliga tandsköterskeskolor, där praktiken förläggs till de odontologiska klinikerna. Skulle den nu

varande utbildningen vid statens tandsköterskeskolor ersättas med den föreslagna tvååriga specialkursen i gymnasieskolan bortfaller den arbetsinsats som f. n. görs av elever och praktikanter vid tandvårdspraktik vid de odontologiska klinikerna. På ett eller annat sätt måste detta bortfall kompenseras. De kostnadsmässiga konsekvenserna av det föreliggande utbildningsförslaget blir därför i flera avseenden omfattande.

Utskottet anser att en förändring av tandsköterskeutbildningen är angelägen. Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan emellertid f. n. inte de studerandes egna arbetsinsatser kompenseras. Mot denna bakgrund bör SÖ söka utarbeta ett förslag till tandsköterskeutbildning som är mindre kostnadskrävande men som ändå får en kvalitetshöjande effekt. Riksdagen bör med anledning av motionen 1977/78: 572 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ny läroplan för tandsköterskeutbildningen.

Frågan om utredning av *de gravt hörselskadades gymnasiesituation* berörs i den förevarande propositionen (s. 293). Vidare anmäls att avsikten är att tillkalla en kommitté med uppgift att kartlägga och föreslå åtgärder för den fortsatta integrationen av handikappade elever i det allmänna skolväsendet (s. 197). Med hänvisning härtill anser utskottet att motionen 1977/78: 1159 om en genomgripande utredning inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Örebro kommun har enligt vad utskottet erfarit sagt upp nu gällande avtal mellan staten och Örebro kommun avseende verksamheten för gravt hörselskadade elever vid Örebro kommuns gymnasieskola. Regeringen bör få riksdagens bemyndigande att sluta nytt avtal med Örebro kommun beträffande gymnasial utbildning för gravt hörselskadade i Örebro kommuns gymnasieskola, räknat fr. o. m. den 1 juli 1978.

Regeringen bör få begärt bemyndigande att vidta de åtgärder som behövs för att möjliggöra en fortsatt avveckling av *Ingemundskolan*.

I motionen 1977/78: 1553 hemställs om förslag beträffande *s. k. reservvikarier* i gymnasieskolan.

I propositionen 1976/77: 100 förutsattes att en arbetsgrupp inom SÖ skulle ytterligare utreda frågan om beräkningsunderlag för inrättande av statsbidragsberättigade tjänster som lärarvikarie. Vid behandling av nämnda proposition i denna del (UbU 1976/77: 16 s. 5) uttalade utskottet bl. a. följande: "I gymnasieskolan inrättas statsbidragsberättigade icke-ordinarie tjänster som lärare i den omfattning som fordras för att uppehålla undervisningen. Av intresse för gymnasieskolans del är nu hur den aviserade arbetsgruppen löser frågan om samordning av gymnasieskolans statsbidragsberättigade reservlärartjänster med organisationen för lärarvikarier. Utskottet utgår från att arbetsgruppen bör komma med förslag även i denna fråga. Därvid bör kunna övervägas om kommun i fortsättningen — utan annan rätt till statsbidrag till vikariats-

tjänstgöringen än den som följer av gällande bidragskungörelse — skall kunna inrätta extra ordinarie eller extra tjänst som lärarvikarie.”

Enligt vad utskottet erfarit skall SÖ inkomma med förslag i lärarvikariefrågan senast den 1 september 1978. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1553.

Trafiksäkerhetsutredningen skall överväga hur den framtida *förrarutbildningen* bör organiseras. En särskild arbetsgrupp för förrarutbildningsfrågor har enligt vad utskottet erfarit nyligen tillsatts inom utredningen. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att motionerna 1977/78: 382 och 1977/78: 1547 avslås av riksdagen.

I skolförordningen 8 kap. 22 § finns föreskrifter om preliminär och slutgiltig plan över antalet elever, klasser och grupper i gymnasieskolan. Tillämpningen av dessa bestämmelser behandlas i motionen 1977/78: 1540. Frågan om hur den *organisationsplan* skall vara utformad som skall utgöra underlag för kommuns statsbidragsrekvisition m. m. är en angelägenhet för SÖ, varför motionen bör avslås.

Regeringen bör få begärt bemyndigande att för nästa budgetår meddela bestämmelser om statsbidrag till *skogsbrukets yrkesutbildning* i hudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser.

Utskottet har inte något att erinra mot i propositionen förordade grunder för statsbidrag till *sjukförsäkringsavgift* vid statsunderstödd verksamhet.

Regeringens förslag i *övrigt* under förevarande anslagsrubrik har inte givit utskottet anledning till några särskilda uttalanden.

Aberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de grunder för statsbidrag till inbyggd utbildning inom industri och hantverk eller handel som förordats i propositionen 1977/78: 100,
2. att riksdagen beträffande yrkesinriktade korta kurser avslår motionen 1977/78: 740 yrkandet 1,
3. att riksdagen beträffande högre specialkurs i musik i Malmö avslår motionen 1977/78: 452,
4. att riksdagen beträffande ökat antal elevplatser inom den förberedande musikutbildningen avslår motionen 1977/78: 1144,
5. att riksdagen beträffande försöksverksamhet med idrottsgymnasium i Malmö avslår motionen 1977/78: 451,
6. att riksdagen beträffande utbyggd försöksverksamhet med kombination av gymnasieskolstudier och elitidrott avslår motionen 1977/78: 1391 i denna del,
7. att riksdagen beträffande kombination av högskolestudier och elitidrott avslår motionen 1977/78: 1391 i denna del,

8. att riksdagen beträffande studievägarnas organisation avslår motionen 1977/78: 740 yrkandet 6,
9. att riksdagen beträffande modifierad intagning avslår motionen 1977/78: 740 yrkandet 4,
10. att riksdagen beträffande tillgodoräkning av arbetslivserfarenhet m. m. för utbildning inom grundskolans kompetensområde avslår motionen 1977/78: 335,
11. att riksdagen beträffande läroplan för naturvetenskaplig linje m. m. avslår motionen 1977/78: 885 yrkandet 13,
12. att riksdagen beträffande betygssystem för naturvetenskaplig linje m. m. avslår motionen 1977/78: 885 yrkandet 14,
13. att riksdagen beträffande ny läroplan för tandsköterskeutbildningen med anledning av motionen 1977/78: 572 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
14. att riksdagen beträffande utredning om de gravt hörselskadades gymnasiesituation avslår motionen 1977/78: 1159,
15. att riksdagen bemyndigar regeringen att sluta nytt avtal med Örebro kommun om gymnasial utbildning för gravt hörselskadade inom Örebro kommuns gymnasieskola,
16. att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att möjliggöra en fortsatt avveckling av Ingemundsskolan,
17. att riksdagen beträffande s. k. reservvikarier avslår motionen 1977/78: 1553,
18. att riksdagen beträffande förarutbildning avslår motionerna 1977/78: 382 och 1977/78: 1547,
19. att riksdagen beträffande viss organisationsplan avslår motionen 1977/78: 1540,
20. att riksdagen bemyndigar regeringen att meddela bestämmelser om statsbidrag för skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som förordats i propositionen 1977/78: 100,
21. att riksdagen godkänner de ändringar för statsbidrag som behövs med anledning av den höjda socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen och som förordats i propositionen 1977/78: 100,
22. att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 2 269 500 000 kr.

2. Kostnader för viss personal vid statliga realskolor m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 18—C 20 (s. 299—304) och hemställer

1. att riksdagen till *Kostnader för viss personal vid statliga realskolor* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta erforderliga åtgärder.

- gärder för att möjliggöra att Jönköpings kommun övertar huvudmannaskapet för riksinternatskolan Grännaskolan,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå avtal med Jönköpings kommun om verksamheten vid Grännaskolan,
 4. att riksdagen godkänner att nu gällande avtal mellan staten och huvudmannen för Sigtunastiftelsens Humanistiska läroverk förlängs ett år på i huvudsak oförändrade villkor,
 5. att riksdagen till *Bidrag till driften av riksinternatskolor* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 9 870 000 kr.,
 6. att riksdagen till *Sjöbefälskolorna* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 17 684 000 kr.

3. Statens skogsinstitut: Avlöningar till lärarpersonal m. m. Statens skogsinstitut: Driftkostnader. Regeringen har under punkterna C 21—C 22 (s. 304—307) föreslagit riksdagen att

1. till Statens skogsinstitut: Avlöningar till lärarpersonal m. m. för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 2 755 000 kr.,
2. till Statens skogsinstitut: Driftkostnader för budgetåret 1978/79 anvisa ett reservationsanslag av 1 058 000 kr.

Motionen

1977/78: 1544 av Stina Eliasson m. fl. (c, m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att intagningen till skogsteknikerutbildningen över en tvåårsperiod bör vara lika stor vid skogsinstituten i Bispgården och Värnamo.

Utskottet

Utbildningen av skogstekniker samt vidareutbildning och fortbildning för skogstekniker sker vid två statliga skogsinstitut. Det ena är förlagt till Värnamo. Det andra skall enligt riksdagens beslut år 1969 lokaliseras till Sollefteå. Det är tills vidare förlagt till Bispgården i Ragunda kommun. Hösten 1976 beslöt riksdagen att frågan om lokaliseringen av det norra skogsinstitutet skulle prövas på nytt. I avvaktan på denna prövning skulle den vidare projekteringen av lokaler i Sollefteå anstå. Prövningen av lokaliseringsfrågan borde enligt riksdagens mening ske först när resultat förelåg av skolöverstyrelsens (SÖ:s) då pågående utredning om den framtida skogsteknikerutbildningen m. m. (UbU 1976/77: 4, rskr 1976/77: 17).

SÖ:s utredning om skogsinstitutets framtida verksamhet redovisades i skrivelse till regeringen den 2 november 1977. SÖ föreslår att skogsinstituten skall föras över till lantbruksuniversitetet den 1 juli 1979, varvid skogsteknikerutbildningen bör få ställning som allmän utbildningslinje. Förslaget remissbehandlas för närvarande. Remisstiden går ut den 1 april 1978.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1978/79 framhåller SÖ att skogsinstitutet i Bispgården har behov av lokalupprustning och nyan-skaftning av inventarier. I avvaktan på ställningstaganden i fråga om skogsinstitutets framtida verksamhet och det norra institutets lokalise-ring begränsar emellertid SÖ sina yrkanden beträffande institutets drift-kostnader till att i stort sett avse pris- och löneomräkning.

Innevarande läsår kommer omkring 60 skogstekniker att examineras och nästa omkring 90. För att få en examination av i medeltal 90 elever per läsår föreslår SÖ att sammanlagt 120 elever skall tas in nästa bud-getår med fördelningen 90 i Värnamo och 30 i Bispgården. I budget-propositionen tillstyrker regeringen SÖ:s förslag.

Intagningen till skogsteknikerutbildningen bör enligt motionen 1977/78: 1544 vara lika stor vid skogsinstitutet i Värnamo och Bispgården sett över en tvåårsperiod. Motionärerna framhåller dock att en förut-sättning härför är att Bispgården tillförsäkras nödvändig resursförstärk-ning.

Utskottet anser att motionens förslag om fördelning av elever mellan det södra och det norra skogsinstitutet bör avslås av riksdagen. Ett bifall till motionsförslaget skulle nämligen innebära behov av resursförstärk-ning nu för upprustning av lokaler och inventarier i Bispgården. Even-tuellt skulle även vissa nya lokaler behöva anskaffas. Ställning till dessa resursfrågor kan inte tas förrän frågan om lokaliseringen av det norra skogsinstitutet lösts. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att före-lägga riksdagen förslag vid nästa riksmöte om skogsinstitutets framtid och om lokaliseringen av det norra institutet.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens medelsberäkning under de två anslagen till skogsinstitutet och föreslår

1. att riksdagen beträffande intagningen till skogsinstitutet avslår motionen 1977/78: 1544,
2. att riksdagen till *Statens skogsinstitut: Avlöningar till lärarper-sonal m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 2 755 000 kr.,
3. att riksdagen till *Statens skogsinstitut: Driftkostnader* för bud-getåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 1 058 000 kr.

4. Trädgårdsskolan i Norrköping: Utbildningskostnader m. fl. anslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 23—C 26 (s. 307—313) och hemställer

1. att riksdagen till *Trädgårdsskolan i Norrköping: Utbildnings-kostnader* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 862 000 kr.,
2. att riksdagen till *Trädgårdsskolan i Norrköping: Materiel m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 152 000 kr.,

3. att riksdagen till *Bidrag till Bergsskolan i Filipstad* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 890 000 kr.,
4. att riksdagen till *Bidrag till driften av vissa privatskolor* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 17 521 000 kr.

5. **Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning.** Regeringen har under punkten C 27 (s. 314—317) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de grunder för statsbidrag till företagsskolor som förordats i propositionen 1977/78: 100,
2. till *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* för budgetåret 1978/79 anvisa ett reservationsanslag av 28 378 000 kr.

Motionen

1977/78: 476 av Anna Eliasson m. fl. (c, s, m, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att statsbidraget till hemslöjdens riksomfattande kursverksamhet skall vara högst 50 kr. per lektion under budgetåret 1978/79 och anvisar medel för detta under förevarande anslag.

Utskottet

Statsbidrag till enskilda yrkesskolor utgår enligt bestämmelserna i förordningen (1971: 342) om enskilda yrkesskolor (ändrad senast 1977: 473). I statsbidragshänsende indelas de enskilda yrkesskolorna i två kategorier, nämligen A-skolor och B-skolor.

I propositionen föreslås att statsbidrag för varje klass av heltidskurs vid B-skola vilken anordnas som företagsskola skall utgå med högst 19 500 kr. för varje helt läsår eller, om företaget ej svarar för undervisningen i fackteori, med högst 17 500 kr. Utskottet tillstyrker de ändrade grunderna för statsbidrag till företagsskola.

Regeringen har förklarat Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund berättigat att såsom huvudman för riksomfattande kursverksamhet åtnjuta statsbidrag såsom enskild yrkesskola. Enligt propositionen skall till den riksomfattande kursverksamheten utgå statsbidrag för 4 800 lektioner och bidraget vara högst 42 kr. per lektion.

I motionen 1977/78: 476 hemställs att riksdagen beslutar att statsbidraget till hemslöjdens riksomfattande kursverksamhet skall vara högst 50 kr. per lektion.

Enligt utskottets uppfattning är det skäligt att statsbidraget per lektion till lärarlöner för Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbunds riksomfattande kursverksamhet utgår med samma belopp som statsbidraget till studieförbund för allmän studiecirkel utan tilläggsbidrag, vilket för budgetåret 1978/79 innebär ett belopp av högst 47 kr. per lektion (jfr UbU 1977/78: 15, rskr 1977/78: 180). Enligt vad utskottet erfarit ryms merkostnaden härför inom ramen för förevarande anslag

eftersom viss reservation beräknas uppkomma under detsamma. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen 1977/78: 476 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om statsbidrag till Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbunds riksomfattande kursverksamhet.

I övrigt tillstyrker utskottet propositionens förslag under förevarande anslagsrubrik och hemställer

1. att riksdagen godkänner de grunder för statsbidrag till företagsskolor som förordats i propositionen 1977/78: 100,
2. att riksdagen beträffande statsbidrag till Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbunds riksomfattande kursverksamhet med anledning av propositionen 1977/78: 100 och motionen 1977/78: 476 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
3. att riksdagen till *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 28 378 000 kr.

6. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. Regeringen har under punkten C 28 (s. 317—318) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning som förordats i propositionen 1977/78: 100,
2. till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 3 138 000 kr.

Motionerna

1977/78: 740 av Stig Alemyr m. fl. (s) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. avslår förslaget om en ökning av antalet bidragsrum för främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. från 900 till 1 100 (yrkandet 2),
2. till Bidrag till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. för budgetåret 1978/79 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 600 000 kr. minskat förslagsanslag av 2 538 000 kr. (yrkandet 3),

1977/78: 1193 av Sten Svensson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidrag till lärlingsutbildning,

1977/78: 1700 av Johan Olsson m. fl. (c, fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen — utöver uppdraget att utreda i vilka former staten kan stödja "färdigutbildning" i småföretag — erhåller i uppdrag att i samband med anslagsäskandena för bud-

getåret 1979/80 redovisa dels behovet av lärlingsutbildning i nuvarande form, dels möjligheterna att täcka detta.

Utskottet

Statsbidraget till lärlingsutbildningen har varit oförändrat sedan år 1960. I propositionen föreslås att nu utgående bidrag räknas upp med 35 % fr. o. m. nästa budgetår.

I motionen 1977/78: 1193 yrkas att lärlingsbidragets storlek ställs i paritet med det bidrag som utgår vid enskilt beredskapsarbete för ungdom och att bidrag till lärlingsutbildning skall kunna utgå även på gymnasieort.

Enskilt beredskapsarbete för ungdom är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, genom vilken företagare ges möjlighet att anställa ungdom i praktisyfte. Det är inte möjligt att utan vidare jämföra de båda bidragsformerna. Med det anförda tillstyrker utskottet föreslagen uppräkning av statsbidraget och avstyrker motionen 1977/78: 1193 i denna del.

I situationer då behovet av kvalificerad arbetskraft inom ett yrke inte täcks genom förefintliga utbildningsplatser i gymnasieskolan eller då samtliga elevplatser inom viss yrkesutbildning på en gymnasieort är besatta kan det vara lämpligt att staten söker stimulera till ytterligare utbildning t. ex. genom bidrag till lärlingsutbildningen. Det förhållandet att en lärling är bosatt på en gymnasieort är inget hinder för statsbidrag till hans eller hennes lärlingsutbildning. Utskottet anser därför att motionen 1977/78: 1193 i denna del inte behöver föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1977/78: 740 (yrkandena 2 och 3) föreslås att antalet bidragsrum för lärlingsutbildning skall vara oförändrat 900 och alltså inte räknas upp till 1 100 som föreslås i propositionen.

Utskottet, som erfarit att efterfrågan på bidragsrum varit ca 1 100 per år sedan gymnasieskolans start läsåret 1971/72 fram t. o. m. läsåret 1975/76 men att denna efterfrågan läsåret 1976/77 ökat till 1 550, tillstyrker förslaget om en ökning av antalet bidragsrum till 1 100 under nästa budgetår. Därmed har utskottet avstyrkt motionen 1977/78: 740 yrkandena 2 och 3.

Utskottet har intet att erinra mot att skolöverstyrelsen (SÖ) får i uppdrag att utreda olika frågor som hänger samman med en avslutande yrkesutbildningsetapp utanför gymnasieskolan, i propositionen benämnd färdigutbildning.

Behovet av bidragsrum under de närmaste budgetåren efter budgetåret 1978/79 samt möjligheterna att täcka detta utbildningsbehov med elevplatser i företag m. m. bör enligt motionen 1977/78: 1700 redovisas av SÖ.

Utskottet anser att SÖ, mot bakgrund av dagens arbetsmarknad och

den gällande gymnasieskolorganisationen, i anslutning till sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 bör redovisa resultatet av ett kartlägningsarbete av i motionen nämnt slag eller delar därav. Utvecklingen på området bör för följande budgetår successivt redovisas i anslagsframställningarna. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen 1977/78: 1700 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om visst kartlägningsarbete m. m. beträffande lärlingsutbildningen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1977/78: 100 och med avslag på motionen 1977/78: 1193 i denna del godkänner de grunder för statsbidrag till lärlingsutbildning som förordats i propositionen,
2. att riksdagen beträffande lärlingsutbildning på gymnasieort avslår motionen 1977/78: 1193 i denna del,
3. att riksdagen beträffande antalet bidragsrum för lärlingsutbildning med bifall till propositionen 1977/78: 100 och med avslag på motionen 1977/78: 740 yrkandet 2 godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen,
4. att riksdagen med bifall till propositionen 1977/78: 100 och med avslag på motionen 1977/78: 740 yrkandet 3 till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 3 138 000 kr.,
5. att riksdagen beträffande visst kartlägningsarbete m. m. beträffande lärlingsutbildningen med anledning av motionen 1977/78: 1700 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov. Vissa kurser för ingenjörer m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 29—C 30 (s. 319—320) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1978/79 anvisar ett anslag av 45 000 kr.,
2. att riksdagen till *Vissa kurser för ingenjörer m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 720 000 kr.

Stockholm den 30 mars 1978

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Ove Nordstrandh (m), Hans Jönsson (s), Sven Johansson (c), Bengt Wiklund (s),

Linnea Hörlén (fp), Lars Gustafsson (s), Gösta Karlsson (c), Lena Hjelm-Wallén (s), Roland Sundgren (s), Christina Rogestam (c), Helge Hagberg (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lennart Bengtsson (c) och Hans Nyhage (m).

Reservationer

vid **punkten 1** (Bidrag till driften av gymnasieskolor)

1. beträffande *planeringen av gymnasieskolan* av Stig Alemyr, Hans Jönsson, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lena Hjelm-Wallén, Roland Sundgren och Helge Hagberg (samtliga s) som anser att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar "Utskottet instämmer" och slutar "av yrkesutbildningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del instämma i föredragande statsrådets uppfattning att planeringen av gymnasieskolan bör inriktas på att anordna utbildningsplatser motsvarande 97 % av en årskull 16-åringar. Gymnasieskolan behöver sålunda under den närmaste tioårsperioden ha en högre utbildningskapacitet än hittills. Detta ställer stora krav på ytterligare resurser i fråga om både skolbyggnader och utrustning, eftersom det ökade behovet av elevplatser i första hand bör tillgodoses inom gymnasieskolan. Utskottet kan tillstyrka en ökad inbyggd utbildning under förutsättning att de lokala skolmyndigheterna och arbetsmarknadens parter får god insyn i denna utbildningsform. Självfallet måste samma mål gälla för den inbyggda utbildningen som för annan motsvarande utbildning inom gymnasieskolan.

2. beträffande *yrkesinriktade korta kurser* av Stig Alemyr, Hans Jönsson, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lena Hjelm-Wallén, Roland Sundgren och Helge Hagberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Genom skilda" och på s. 5 slutar "kunna ske" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motionen 1977/78:740 att SÖ bör få i uppdrag att planera för i första hand ytterligare 2 000 årselevplatser för korta, yrkesinriktade och påbyggbara kurser inom gymnasieskolan. Härigenom skapas en permanent kursverksamhet under hela läsåret 1978/79 för sådana elever som lämnar grundskolan utan att gå vidare till gymnasieskolans längre utbildningar. Genom att kurserna blir permanenta får länskolnämnder och länsarbetsnämnder samt lokala skolstyrelser möjligheter att långsiktigt planera en sådan kursverksamhet. En strävan bör vara att bygga samman korta kurser till en mer sammanhållen yrkesutbildning. Utskottet ser således kurserna inte enbart som ett arbetsmarknadspolitiskt instrument utan som en metod att skapa ett mer va-

rierat utbildningsutbud och därmed förebygga kommande sysselsättningssvårigheter för en del ungdomar. Detta innebär att över 10 000 elever kommer i åtnjutande av denna utbildning. Dessa elevplatser bör kunna rymmas inom de föreslagna ramarna för gymnasieskolans intagningskapacitet. I den mån omfördelning av elevplatser mellan olika studievägar inte skulle vara möjlig fullt ut bör det totala antalet elevplatser för gymnasieskolan ökas redan fr. o. m. höstterminen 1978. I övrigt tillstyrks propositionens förslag i vad gäller gymnasieskolans dimensionering. Riksdagen bör med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 1 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande yrkesinriktade korta kurser med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. beträffande *modifierad intagning* till gymnasieskolan av Stig Alemyr, Hans Jönsson, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lena Hjelm-Wallén, Roland Sundgren och Helge Hagberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "I SÖ:s" och på s. 7 slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det angeläget att detta intagningssystem införs reguljärt i hela landet inför intagningen 1979/80. Elevernas studie- och yrkesval måste ses som en process där skol- och arbetsmarknadsmyndigheterna bör lämna all tänkbar hjälp. Informationen om gymnasieskolan måste ges redan under höstterminen i årskurs 9 för att underlätta det tidigare lagda valet till gymnasieskolan. Under vårterminen kan studie- och yrkesorienteringspersonalen ägna sig särskilt åt de elever som behöver ytterligare studie- och yrkesorientering för att därefter göra kompletterande val.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 4 som sin mening ger regeringen till känna att SÖ bör få i uppdrag att införa modifierad intagning till gymnasieskolan i hela landet fr. o. m. läsåret 1979/80.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen beträffande modifierad intagning med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *läroplan för naturvetenskaplig linje* av Stig Alemyr, Hans Jönsson, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lena Hjelm-Wallén, Roland Sundgren och Helge Hagberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Utskottet anser" och på s. 9 slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör en snabb översyn av den naturvetenskapliga linjen komma till stånd i syfte att öka intresset för linjen och minska antalet studieavbrott. Utskottet kan därför instämma i de synpunkter på en snabb revidering av linjen som framförs i motionen 1977/78: 885. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionen 1977/78: 885 yrkandet 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om revidering av gymnasieskolans naturvetenskapliga linje.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen beträffande läroplan för naturvetenskaplig linje med bifall till motionen 1977/78: 885 yrkandet 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. vid punkten 6 (Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.) av Stig Alemyr, Hans Jönsson, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Lena Hjelm-Wallén, Roland Sundgren och Helge Hagberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet, som" och slutar "yrkandena 2 och 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionen 1977/78: 740 att antalet bidragsrum för lärlingsutbildning inte bör öka från 900 till 1 100. Utskottet tillstyrker alltså yrkandena 2 och 3 i motionen och föreslår därför att under förevarande anslagsrubrik anvisas 2 538 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 3 och 4 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande antalet bidragsrum för lärlingsutbildning med anledning av propositionen 1977/78: 100 och med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 2 som sin mening ger regeringen till känna att antalet bidragsrum bör vara 900,
4. att riksdagen med anledning av propositionen 1977/78: 100 och med bifall till motionen 1977/78: 740 yrkandet 3 till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 2 538 000 kr.

